

وقوع جنگ چالدران بین ایران و عثمانی (893 ش)

در اوایل سلطنت شاه اسماعیل اول و تشکیل سلسله صفوی، او توانست کردستان و شهرهای مقدس عراق را فتح کند و با تکیه بر تشیع اثنی عشری، به زودی جمع کثیری از مردم شیعه ساکن در سرزمین‌های عثمانی را به سوی خود جلب کند. این اقدام جسورانه شاه اسماعیل، اگرچه خطرات فراوانی را در پی داشت اما سبب تحکیم وحدت سیاسی - مذهبی ایران گردید و همین ویژگی از نظر سلاطین عثمانی به مراتب خطرناک‌تر از احیای ساختار نظامی ایران بود. هنگامی که سلطان سلیم اول، پادشاه نیرومند و مشهور عثمانی به سلطنت رسید، چهل هزار تن از شیعیان را به قتل رساند. او که خود را خلیفه مسلمانان می‌خواند، تصمیم به توسعه متصرفات خود گرفت و به قصد تصرف تبریز، پایتخت دولت نوبنیاد صفوی حرکت کرد و جنگ سختی میان او و سپاه شاه اسماعیل صفوی در منطقه چالدران در حوالی ماکو روی داد. در این جنگ بر اثر کثرت سپاه عثمانی و مجهز بودن به تفنگ و توپخانه، لشکر ایران عقب نشینی نمود و تعداد زیادی از دو طرف کشته شدند. شاه اسماعیل تا حدود همدان عقب نشست و سلطان سلیم تبریز را اشغال کرد ولی به زودی بر اثر مقاومت ملی مجبور شد تبریز و آذربایجان را تخلیه کند. پس از بازگشت سلطان سلیم، شاه اسماعیل دیگر باره به آذربایجان و تبریز رفت و به تعمیر خرابی‌های لشکریان عثمانی پرداخت. گویند پس از این واقعه، دیگر کسی شاه اسماعیل را خندان ندید.

درگذشت "ابن خلدون" مورخ بزرگ مسلمانان (808 ق) عبدالرحمن بن محمد بن خلدون معروف به ابن خلدون ملقب به ولی الدین، از بزرگان و مشاهیر مورخین مسلمان، در اول رمضان سال 732 ق در تونس به دنیا آمد. وی از جوانی به کارهای دولتی پرداخت ولی پس از مدتی به واسطه بدگویی دیگران به زندان افتاد و از کارهای دربار فاصله گرفت. از آن پس به مطالعات علمی روی آورد و دست به تالیف کتاب زد. ابن خلدون در زمان خود در تاریخ‌نویسی مشهور بود اما اندیشه‌های وی در آن زمان بازتاب کافی نیافت و از قرن سیزدهم هجری قمری نام، آثار و افکار او، مطرح شد. مهم‌ترین اثر ابن خلدون، کتاب تاریخ او موسوم به "کتاب العبر و دیوان المبتدأ و الخبر فی ایام العرب و العجم و البربر" در هفت جلد ضخیم به چاپ رسیده که جلد اول آن به عنوان مقدمه، در فلسفه تاریخ و اجتماع، شهره‌ی خاص و عام است. ابن خلدون را مخترع و پدیدآورنده‌ی علم عمران نیز گفته‌اند. سرانجام ابن خلدون در 76 سالگی در قاهره وفات یافت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

تولد "وایتس برینگ" دریانورد و کاشف دانمارکی (1681م) وایتس برینگ دریانورد معروف دانمارکی در 21 آگوست 1681م در شهر هوسن دانمارک به دنیا آمد. وی در سال 1704م وارد نیروی دریایی روسیه شد و در جنگ علیه سوئدی‌ها شهرتی به دست آورد. برینگ در پایان خدمتش در نیروی دریایی، به مسافرت‌های اکتشافی برای روسیه دست زد و در جستجوی حدود شرقی سواحل شمال آسیا برآمد. از این رو در پنجم فوریه 1725م از سن پترزبورگ بیرون آمد و پس از گذشتن از سیبری، دریانوردی خود را آغاز کرد. وی در سال 1728م در سواحل شمال شرقی آسیا ادامه مسیر داد و در 30 اوت 1740م تنگه‌ای را که بعدها به نام خودش معروف شد، کشف کرد. وی با کشف تنگه برینگ که شمال شرق آسیا و شمال غرب آمریکا را از هم جدا می‌کند، ثابت کرد که قاره آسیا از آمریکا جدا است. برینگ همچنین جزایر سنت لارنس در غرب آلاسکا در دریای برینگ، سن لوران در جنوب شرقی کانادا و دیومید در دریای برینگ را کشف کرد. وی طی سال‌های بعد نیز موفق به کشفیاتی گردید که نام و آوازه‌اش را بلند گردانید. در یکی از این سفرها، توفان‌های شدید و مرض و بیماری، او را مجبور کرد که از اکتشافات جدید چشم‌پوشد و بازگردد. در راه بازگشت، کشتی وی به ساحل جزیره‌ای ویران و بی‌آب و علف نزدیک منطقه کامچاتکا در شرقی‌ترین نقطه روسیه رسید و در آنجا بود که در نوزدهم دسامبر 1741 در همان جزیره‌ای که به نام او نامیده می‌شود در شصت سالگی درگذشت.